

NORGES HØYESTERETT

Den 7. februar 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-00222-A, (sak nr. 2005/1641), straffesak, anke,

I.

A

(advokat Erling O. Lyngtveit)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kaja Strandjord)

II.

B

(advokat Arve Opdahl)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kaja Strandjord)

III.

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kaja Strandjord)

mot

A

(advokat Erling O. Lyngtveit)

B

(advokat Arve Opdahl)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Kst. dommer **Kaasen**: Saken gjelder lovanvendelse og straffutmåling i forbindelse med menneskehandel –"trafficking".
- (2) A, født 00.00.1978, og B, født 00.00.1962, ble 1. mars 2005 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 224 om menneskehandel samt § 60 a om handling utøvet

som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe. Grunnlaget for tiltalen var at A og B i perioden august 2003 til oktober 2004 hadde organisert prostitusjon i Trondheim basert på seks unge kvinner, hvorav en var under 18 år, rekruttert i Estland av en tredje person, som er undergitt separat strafforfølgning.

- (3) Trondheim tingrett fant ikke straffeloven § 224 anvendelig på forholdet. Ved dom 1. april 2005 ble både A og B dømt for overtredelse av straffeloven § 202 første ledd bokstav a, jf. § 60 a. B ble også domfelt etter straffeloven § 202 første ledd bokstav b. A ble idømt 2 års fengsel og inndragning av 100 000 kroner, mens B ble idømt fengsel i 1 år og 3 måneder samt inndragning av 300 000 kroner.
- (4) Påtalemyndigheten anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og over straffutmålingen for både A og B. B anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, subsidiært over straffutmålingen og inndragningen.
- (5) Frostating lagmannsrett avsa 20. september 2005 dom med slik domsslutning:

- ”1. **A, født 00.00.1978, dømmes for forbrytelser mot straffeloven § 224 første ledd bokstav a), jf. annet ledd bokstav a) og b), jf. tredje ledd, jf. fjerde ledd, jf. § 60a (ett tilfelle) og straffeloven § 224 første ledd bokstav a), jf. annet ledd bokstav a) og b), jf. fjerde ledd, jf. § 60a (fem tilfelle), alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 5 – fem – år. I straffen kommer til fradrag 343 – trehundreogfortitre – dager for utholdt varetekt. Straffeloven § 64 er gitt anvendelse i forhold til Trondheim tingretts dom av 14. oktober 2004.**
2. **B, født 00.00.1962, dømmes for forbrytelser mot straffeloven § 224 første ledd bokstav a), jf. annet ledd bokstav a) og b), jf. fjerde ledd, jf. § 60a (fire tilfelle) og straffeloven § 224 første ledd bokstav a), jf. annet ledd bokstav a) og b), jf. § 60a, (to tilfelle) alt sammenholdt med straffeloven § 62 og de forhold han med endelig virkning ble kjent skyldig i ved Trondheim tingretts dom av 1. april 2005, til en straff av fengsel i 3 – tre – år. I straffen kommer til fradrag 121 – etthundreogtjueen – dager for utholdt varetekt. Straffeloven § 64 er gitt anvendelse i forhold til Sør-Trøndelag politidistrikts forelegg av 26. november 2003.**
3. **B dømmes i medhold av straffeloven § 34 til å tåle inndragning av 104.000 – etthundreogfiretusen – kroner.”**

- (6) Dommen ble avsagt under dissens, idet tre av rettens medlemmer fant at straffen for A burde settes til fengsel i 4 år.
- (7) Påtalemyndigheten anket til skjerpelse av straffen for både A og B. A og B anket over saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen. B anket dessuten over anvendelsen av straffeloven § 60 a.
- (8) Høyesteretts kjæremålsutvalg tillot fremmet ankene over lovanvendelsen og straffutmålingen, mens ankene over saksbehandlingen ikke ble tillatt fremmet.
- (9) *Jeg er kommet til at ankene ikke kan føre frem.*
- (10) Jeg behandler først de domfeltes anke over lagmannsrettens forståelse av straffeloven § 224 om menneskehandel. Sentralt i anken er at særlig lagmannens rettsbelæring gir uttrykk for en uriktig oppfatning av samtykkets betydning.

- (11) Straffeloven § 224 ble vedtatt ved lov 4. juli 2003 nr. 78 og satt i kraft samme dag. Bakgrunnen var Norges tilslutning til FNs konvensjon av 15. november 2000 om grenseoverskridende organisert kriminalitet og dens protokoll om menneskehandel mv. ("Palermo-protokollen"). Protokollens formål er blant annet "å forebygge og bekjempe handel med mennesker, med særlig vekt på kvinner og barn" og "å beskytte og bistå ofrene for slik handel, med full respekt for deres menneskerettigheter", jf. protokollen artikkel 2 bokstav a og b. Det fremgår av forarbeidene til lovendringen at hensikten var å oppfylle Norges folkerettslige forpliktelser etter konvensjonen og protokollen, uten begrensninger, men med visse utvidelser. Av Ot.prp. nr. 62 (2002-2003) side 63 fremgår således at "departementet holder fast ved at definisjonen i FN-protokollen må være utgangspunkt for utformingen av straffebudet, men at ordlyden må tilpasses norske lovgivningstradisjoner på strafferettens område". Straffeloven § 224 må tolkes med dette som bakgrunn.
- (12) Straffebudet om "menneskehandel" omfatter en rekke svært forskjellige forhold som har til felles at en person "utnyttes".
- (13) Utnyttelsen kan skje til prostitusjon eller andre seksuelle formål, tvangsarbeid, krigstjeneste i fremmed land eller fjerning av vedkommendes organer. Bestemmelsen rammer også den som forleder noen til å la seg utnytte til slike formål, eller som på nærmere angitt måte tilrettelegger for eller medvirker til slik utnyttelse eller forledelse.
- (14) Midlene kan være vold og trusler, misbruk av sårbar situasjon eller "annen utilbørlig adferd", likevel slik at det ikke er noe vilkår at et av disse midlene er brukt dersom den person som utnyttes eller forledes er under 18 år. Den øvre strafferammen er fem års fengsel, men ti år dersom menneskehandelen er "grov".
- (15) Det aktuelle alternativ i vår sak er utnyttelse av en person til prostitusjon ved misbruk av sårbar situasjon, jf. § 224 første ledd bokstav a.
- (16) Om dette alternativet heter det i proposisjonen side 97 at det omfatter "det å utnytte situasjoner der det ikke foreligger noe reelt og akseptabelt valg for den det gjelder, annet enn å underkaste seg "handlerne". I det høringsnotat av 10. desember 2002 som gikk forut for proposisjonen, nevnes på side 72 at dette eksempelvis også vil dekke "tilfeller hvor en kvinne med åpne øyne arbeider som prostituert, men hvor bakmennene utnytter en sårbar posisjon hun befinner seg i slik at hun ikke har noe reelt valg annet enn å underkaste seg deres ønsker". Karakteristikken "misbruk av sårbar situasjon" må følgelig bygge på en samlet vurdering av en rekke forhold. Til disse hører offerets livssituasjon før hun utnyttes, og omstendigheter ved den situasjon hun under utnyttelsen bringes inn i. Sentralt står hennes reelle valgmuligheter.
- (17) Når det først foreligger utnyttelse til prostitusjon ved misbruk av sårbar situasjon, taper ikke forholdet karakter av utnyttelse om den prostituerte en periode velger å gå ut av virksomheten, for deretter å vende tilbake på samme grunnlag som tidligere, eventuelt ved at dette skjer flere ganger.
- (18) Straffeloven § 224 sier ikke noe om hvilken betydning det skal ha at vedkommende har samtykket, mens Palermo-protokollen artikkel 3 bokstav b) har en bestemmelse om dette:

”Samtykke fra et offer for handel med mennesker til den tilsiktede utnyttningen nevnt i bokstav a) i denne artikkel skal være uten betydning der noen av midlene nevnt i bokstav a) er brukt.”

- (19) I artikkel 3 bokstav a) defineres ”handel med mennesker” som blant annet ”rekruttering, transport, overføring, husing eller mottak av personer, ved hjelp av [...] misbruk av myndighet eller av sårbar stilling”.

- (20) Den generelle bakgrunn for at § 224 ikke sier noe om samtykkets betydning, er at departementet mente at ”ordlyden i et nytt straffebud må tilpasses norske lovgivningstradisjoner på strafferettens område”, jf. proposisjonen side 61. Samme sted uttales det:

”Det straffebudet som departementet foreslo i høringsnotatet, rammer svært ulike handlinger og situasjoner, og departementet mente at virkningen av samtykke derfor ikke burde reguleres uttrykkelig i lovteksten.”

- (21) Dette ble utdypet ved en henvisning til følgende uttalelse i høringsnotatet:

”Kjernen i gjerningsbeskrivelsen er utnyttelse til visse formål. Dersom domstolen finner at noen har blitt utnyttet, ligger det i dette at vedkommende ikke reelt sett har samtykket til de handlinger han eller hun har blitt utsatt for. Et samtykke vil ikke ha straffriende virkning dersom det ikke er gitt fritt og utvungent, det er ikke et reelt samtykke.”

- (22) Dette ble uttalt i tilknytning til notatets lovforslag, som ikke anga på hvilken måte utnyttelsen måtte ha skjedd for å bli rammet av straffebudet. På dette punkt ble lovutkastet endret i proposisjonen til det innhold loven fikk, og departementet uttalte i den forbindelse på side 64:

”At lovteksten nå også nevner de midlene som skal være brukt for å føre noen inn i situasjonen, styrker departementets syn på at virkningen av den fornærmedes samtykke ikke bør nevnes uttrykkelig i lovteksten. Dette må være en del av vurderingen av om gjerningsbeskrivelsen er overtrådt.”

- (23) Disse synspunktene er i tråd med hva man i alle tilfelle ville måtte legge til grunn i fravær av en uttrykkelig regel om samtykkets betydning. Flere av lovens utnyttelsesmåter lar seg ikke godt forene med samtykke fra den utnyttede. Alternativet misbruk av sårbar situasjon forutsetter på den annen side en form for samtykke, men som gjengitt fra høringsnotatet foran, vil det ikke foreligge noe reelt, straffbefriende samtykke når vilkåret om utnyttelse ved misbruk av sårbar situasjon er oppfylt.

- (24) På bakgrunn av den forståelse av § 224 jeg nå har redegjort for, går jeg over til anken over lovanvendelsen. Både A og B har gjort gjeldende at rettsbelæringen har stilt for små krav til anvendelsen av § 224. Lovanvendelsen hevdes å være uriktig med hensyn til betydningen av at de seks unge kvinnene samtykket og med hensyn til begrepet ”misbruk av sårbar situasjon”.

- (25) Om disse forhold er det protokollert følgende fra rettsbelæringen:

”Det er uten betydning for straffbarheten om man legger til grunn at C samtykket til å la seg prostituere uansett om man hevder at det er et frivillig utvunget samtykke. Lovgiver har bestemt at et samtykke ikke skal være noen straffrihetsgrunn i saker som

faller inn under menneskehandel uansett om fornærmede er under eller over 18 år. For en mindreårig er holdningen den at den mindreårige på grunn av sin lave alder ikke har tilstrekkelig evne eller modenhet til å avgi noe samtykke selv om gjerningsmannen ikke har benyttet seg av noen tvangsmidler.

[....]

Vi har hørt formuleringen frivillig prostitusjon ha vært nevnt i saken. Loven opererer ikke med et slikt begrep. I dagligtale er det lett å bruke frivillig prostitusjon hvor det ikke er tale om vold og trusler og lignende situasjoner, men det er feil å bruke et slikt begrep dersom det foreligger et misbruk av sårbar stilling eller utilbørlig adferd. Lovgiver har bestemt, og det er viktig å understreke, at en kvinne ikke anses å være i en frivillig situasjon slik at den som ved hjelp av slike midler utnytter en kvinne kan straffes for menneskehandel.

[...]

Det sentrale ved misbruk av en sårbar situasjon av en person er at en person utnytter situasjonen hvor kvinnen rent faktisk ikke har noe reelt eller annet akseptabelt valg enn å underkaste seg prostitusjon. Handlingsalternativene når en kvinne får tilbud om å prostituere seg eller fortsette med å prostituere seg må da i realiteten være svært begrenset. Det kan være verd å merke seg at menneskehandelparagrafen står i straffelovens kapittel om forbrytelse om den personlige frihet. Det er dette rettsgodet – retten til å treffe frie valg – som lovgiver primært vil beskytte.

Etter dette alternativ kreves det ikke at kvinnen utsettes for overtalelse, press eller manipulasjon. Det er tilstrekkelig at deltagelsen i prostitusjonen er forankret i hennes sårbare situasjon og at deltagelsen i prostitusjon ikke lar seg forklare uten denne forankringen.

[...]

Utenfor anvendelsesområdet for straffeloven § 224 faller de forhold hvor det ikke er anvendt slike tvangsmidler som bestemmelsen angir – forutsatt at fornærmede er over 18 år. Slike tilfeller kan imidlertid fanges opp av straffeloven § 202. Det er kun i forholdet til denne bestemmelsen at det er relevant å tale om frivillig prostitusjon.”

- (26) Jeg nevner for ordens skyld at det her er foretatt et par korrigeringer av feilskrift i rettsboken, uten at dette har betydning for meningsinnholdet.
- (27) Jeg kan ikke se at de protokollerte deler av rettsbelæringen, som omhandler den generelle forståelse av § 224, bryter med den forståelse jeg har redegjort for tidligere. Enkelte setninger kan nok isolert sett virke noe bastante, som påpekt av forsvarerne. Men de må leses i sammenheng med de øvrige avsnitt, og da gir de ikke uttrykk for en uriktig rettsoppfatning.
- (28) Til gunst for domfelte er det også adgang for Høyesterett, ved vurderingen av lagmannsrettens lovanvendelse, å bygge på premissene for straffutmålingen, se Rt.1999 side 379. I vår sak gir heller ikke disse premissene, som jeg kommer tilbake til, holdepunkter for å anta at retten har bygget på en uriktig forståelse av § 224. Tvert imot mener jeg at domsgrunnene styrker inntrykket av at rettsanvendelsen er riktig.
- (29) Jeg går så over til de domfeltes subsidiære anførsler om rettsanvendelsen.
- (30) De domfelte hevder at lagmannsretten har stilt for små krav til vilkårene for å anse overtredelsen av § 224 som grov, jf. bestemmelsens fjerde ledd. Jeg nevner først at den

omstendighet at lagretten besvarte tilleggsspørsmål om dette bekreftende, bortsett fra i to tilfeller vedrørende B, ikke innebærer noen inkonsekvens som indikerer at lagretten har misforstått lovens kriterier, som anført av forsvarerne.

- (31) Det er ikke protokollert noen del av rettsbelæringen vedrørende forståelsen av lovens vilkår for å anse menneskehandel for grov. Høyesterett er derfor avskåret fra å prøve denne del av lagmannsrettens lovanvendelse fullt ut. Heller ikke på dette punkt gir premissene for straffutmålingen holdepunkter for å anta at retten har lagt til grunn en uriktig lovforståelse.
- (32) B, men ikke A, har videre anket over lagmannsrettens anvendelse av straffeloven § 60 a, som forhøyer maksimumsstraffen for handlinger ”utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe”. Også denne bestemmelsen har sin bakgrunn i FN-konvensjonen.
- (33) En organisert kriminell gruppe må ifølge § 60 a annet ledd ha minst tre deltagere, og den må ha som hovedformål eller vesentlig virksomhet å begå en eller flere handlinger som kan straffes med minst tre års fengsel. Ifølge lovforarbeidene må den ha ”en viss struktur og varighet”, og det vil være av betydning om den har ”en viss organisatorisk eller hierarkisk struktur”, jf. proposisjonen side 96.
- (34) Vilkåret om at handlingen er ”utøvet som ledd” i gruppens virksomhet innebærer at handlingen må ha en direkte tilknytning til organisasjonens virksomhet, se proposisjonen side 94, hvor departementet for øvrig også bemerker at ”selv om de faktiske omstendigheter ved handlingen er på det rene, vil det kunne by på vanskeligheter å avgjøre om handlingen er utøvet som ledd i virksomheten til en organisert gruppe. De nærmere grensene for dette må imidlertid overlates til rettspraksis”.
- (35) Jeg nevner at det etter min mening er korrekt når spørsmålet om anvendelse av straffeloven § 60 a er behandlet som en del av skyldspørsmålet og derfor forelagt lagretten. Bestemmelsen skjerper straffen når bestemt angitte omstendigheter foreligger, og anvendelsen av slike bestemmelser anses tradisjonelt å høre til skyldspørsmålet.
- (36) Det er ikke protokollert noe fra rettsbelæringen som kan gi grunnlag for å anta at lagretten har lagt til grunn en uriktig forståelse av § 60 a.
- (37) Premissene for straffutmålingen gir heller ingen holdepunkter for å anta at det er feil ved rettsanvendelsen. Jeg finner det her hensiktsmessig å referere hva lagmannsretten har lagt til grunn. Domfellelsen omfatter virksomhet fra august 2003 til oktober 2004, og gjelder ikke en enkelt operasjon, men organisering av seks unge kvinners uavhengige og gjentatte opphold og arbeid i Trondheim. Flere personer var involvert i virksomheten: En person sto for det vesentlige av kontaktene med potensielle nye prostituerte i Estland, A organiserte mottaket og oppholdet i Trondheim, en tredje betjente ”sentralbordet” og formidlet kontakt med kundene, og B innlosjerte de seks kvinnene i sin leilighet, der de også i stor grad mottok kundene. Både A og B var engasjert i annonseringen av tjenestene. De involverte hadde stort sett de samme roller gjennom hele den periode virksomheten pågikk.

- (38) B har endelig gjort gjeldende at han ikke kan anses for å ha medvirket til overtredelse av straffeloven § 224, idet hans handling var begrenset til å huse de seks kvinnene. Av betydning for dette spørsmålet er følgende protokollat fra rettsbelæringen:

”Det er dessuten uten betydning for skyldspørsmålet om man rubriserer gjerningsmannen som hovedmann eller medvirker. Loven likestiller disse. Loven sier uttrykkelig at den som legger til rette for utnyttelse eller på annen måte medvirker til utnyttelse straffes på samme måte som den vi kan kalle hovedmann. Dette spørsmålet er reist i forbindelse med B. Det betyr ingen ting om B rent faktisk hadde noe med rekruttering eller transport av Celler de andre jentene til Trondheim eller organiseringen av slike prostitusjonsvirksomheter. Hans rolle var å la prostitusjonen skje fra sin leilighet.”

- (39) Det gis ikke her uttrykk for en uriktig forståelse av medvirkningsbestemmelsen i § 224 annet ledd bokstav b. Heller ikke de forhold jeg har nevnt fra rettens beskrivelse av Bs deltagelse, gir grunnlag for å anta at lovanvendelsen er feil.
- (40) Jeg finner etter dette ikke grunnlag for opphevelse av lagmannsrettens dom, eller for Bs subsidiære påstand om at hans forhold riktig skal bedømmes etter straffeloven § 202 første ledd bokstav b.
- (41) Jeg går så over til ankene over straffutmålingen.
- (42) For både A og B skal det utmåles straff for grov menneskehandel utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe. For As vedkommende foreligger det seks tilfeller, derav ett som henføres under tredje ledd, og for B fire med tillegg av to tilfeller der handlingen ikke ble ansett som grov.
- (43) Om de nærmere omstendigheter sier lagmannsretten:

”Gjennom lagrettens svar er det ført fellende bevis for at de tiltalte ved misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd utnyttet de fornærmede til prostitusjon. Jentene kommer fra Tartu og omegn i Estland, hvor de hadde det til felles at de levde under til dels svært vanskelige økonomiske, sosiale og familiære forhold. Spesielt nevner lagmannsretten at C, som ble rekruttert da hun var knapt 16 ½ år, var uten arbeid og bolig. Hun var helt uten inntekter og livnærte seg av småkriminalitet. Det må legges til grunn at hun var et meget lett bytte da hun fikk tilbud om å prostituere seg. D, som var 18 ½ år, hadde kommet på kant med sin familie og var kastet ut fra hjemmet. Hun var uten midler, men hadde utsikt til å få en vaskejobb hvor månedslønnen ville være ca. NOK 1.000. E var 19 år, F 20 år, G 22 år og H 25 år. Også disse levde under svært vanskelige forhold da de ble rekruttert. Det er intet som tyder på at noen av de fornærmede hadde prostituert seg tidligere.

I Trondheim ble jentene underlagt til dels meget uverdige forhold. De måtte ta imot kunder til de fleste tider på døgnet, også kunder det var negative anmerkninger om i kunderegisteret. De kunne altså ikke velge kunder selv. Bevegelsesfriheten var svært begrenset. De måtte oppholde seg i Bs leilighet det aller meste av tiden. Dersom de skulle kjøpe klær og lignende, ble de fulgt av A. De ble pålagt å betjene kunder selv om de hadde menstruasjon og måtte også gi seksuelle tjenester av en karakter som de åpenbart selv fant krenkende. Selv etter at noen av de fornærmede ble utsatt for seksuelle og voldelige overgrep fra kunder, måtte de nesten umiddelbart fortsette å prostituere seg. Slike overgrep ble ”dysset ned” – det var ikke på tale å skaffe bistand fra hjelpeapparatet eller politiet og ikke gitt anledning til å avbryte oppholdet i Trondheim. Ingen av jentene snakket norsk og noen behersket heller ikke engelsk. I det hele synes det som om hensynet til størst mulig inntjening og beskyttelse av organisasjonen var overordnet alt annet.

For hvert døgn jentene bodde i Bs leilighet måtte de betale et fast beløp til ham, i starten kr 500, senere kr 600. Beløpet måtte i det aller vesentligste betales uavhengig av om de hadde kunder. Disse pengene ble lagt til side, mens det øvrige av inntjeningen nesten daglig ble hentet, hovedsakelig av A. Jentene fikk utbetalt det de skulle ha først etter avsluttet periode, ofte etter at de kom hjem til Estland. Slik systemet var bygd opp forekom det at de fornærmede den første tiden opparbeidet seg gjeld og på denne måten kom i et særlig avhengighetsforhold.”

- (44) Virksomheten ga betydelige inntekter til de domfelte, for A i form av andel av overskudd fra inntjeningen og for B i form av fast husleie. Lagmannsretten la til grunn at brutto inntjening for de prostituerte var ca. 1,8 million kroner, mens det samlede utbytte for B og A var vel 1 million kroner.
- (45) Menneskehandel i den form saken gjelder, synes å være et stort og voksende problem, blant annet som følge av markerte økonomiske og sosiale forskjeller mellom til dels nærliggende land, samtidig som personers bevegelsesfrihet mellom forskjellige land har økt. Lovgivningen på området, og dens konvensjonsrettslige bakgrunn, er uttrykk for at det anses som en viktig samfunnsoppgave å bekjempe denne virksomheten. Straffverdigheten ved menneskehandel er nylig grundig vurdert av lovgiver. Det foreligger ingen høyesterettspraksis om straffutmåling etter straffeloven § 224.
- (46) Den nye bestemmelsen § 224 dekker et meget vidt spekter av lovbrudd. Straffebudet omfatter utnyttelse av noen til krigstjeneste i fremmed land eller fjerning av organer ved vold eller trusler. Videre rammer bestemmelsen den som ved utilbørlig adferd utnytter noen til andre seksuelle formål enn prostitusjon. Også den objektive gjerningsbeskrivelse i vår sak – utnyttelse til prostitusjon ved misbruk av sårbar stilling – omfatter svært forskjellige forhold, fra utnyttelse av mennesker i den ytterste nød til prostitusjon med islett av frihetsberøvelse og vold, til mildere former. Et viktig generelt hensyn ved straffutmåling etter § 224 er derfor at det er tilstrekkelig rom for å dekke de ulike grader av straffverdighet ved de handlinger bestemmelsen dekker.
- (47) Forarbeidene til straffeloven § 224 og § 60 a gir generelt uttrykk for at disse lovbruddene er alvorlige. Flertallet i Stortingets justiskomiteé uttalte således at ”[h]andel med mennesker er en kynisk utnyttelse av fattigdomsskapt sårbarhet som i første rekke rammer kvinner og barn” og at ”vi her snakker om en alvorlig form for profittmotivert og organisert kriminalitet som truer de mest grunnleggende prinsipper om menneskets verdi”, jf. Innst. O. nr. 118 (2002-2003) s. 9.
- (48) På denne alminnelige bakgrunn går jeg over til å behandle de momenter jeg mener har betydning for straffutmålingen i vår sak.
- (49) A er i dag 27 år gammel. Han er estisk statsborger, og kom fra Estland til Norge i juni 2003. B er 43 år gammel. Deres virksomhet fremstår som en kynisk utnyttelse av unge kvinner i en sårbar situasjon. De har drevet en planmessig, økonomisk motivert virksomhet i organiserte former over lengre tid med kvinnes fysiske og psykiske helse som innsats. Lagmannsretten bemerker at ”i det hele synes det som om hensynet til størst mulig inntjening og beskyttelse av organisasjonen var overordnet alt annet”. Jeg legger også vekt på at oppdagelsesrisikoen i denne type saker er relativt begrenset som følge av virksomhetens art, restriksjonene på kvinnes bevegelsesfrihet og virksomhetens internasjonale preg.

- (50) Det er ikke åpenbart hvilke andre forbrytelseskategorier de domfeltes overtredelser best kan sammenlignes med som veiledning for straffutmålingen. Gjerningsinnholdet er sammensatt; det er viktige elementer av forbrytelser mot den personlige frihet og integritet, og av seksualforbrytelse. Men selv om slike kategoriseringer er nærliggende fordi utnyttelsen av kvinnene besto i at de prostituerte seg, har As og Bs overtredelse også viktige trekk til felles med organisert økonomisk kriminalitet, som straffes strengt blant annet fordi oppdagelsesrisikoen også der regnes som begrenset, og fordi vi er på et område hvor straffen må antas å virke avskrekkende.
- (51) Lagmannsretten kom til at både A og B hadde sentrale roller, om enn av noe forskjellig karakter. As rolle i oppbyggingen og driften av virksomheten ble vurdert som mer sentral enn Bs, selv om B ominnredet leiligheten slik at den kunne tjene sitt formål – han var altså ikke bare en passiv utleier – og bidro til annonsering og økonomiforvaltning. A var på sin side kjent med at en av jentene var bare vel 16 år da hun ble rekruttert til virksomheten.
- (52) Samlet tilsier dette at det bør gjøres en markert forskjell på A og B ved straffutmålingen. Etter noen tvil er jeg blitt stående ved at straffen passende kan settes til fengsel i henholdsvis fem og tre år, overensstemmende med lagmannsrettens utmåling.
- (53) Forsvarer og aktor er enige om at A skal ha fradrag for utholdt varetekt med til sammen 497 dager. B tilkommer varetektsfradrag på 121 dager.
- (54) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Ankene forkastes.
2. Varetektsfradraget for A settes til 497 – firehundreogtittisyv – dager.
3. B tilkommer varetektsfradrag på 121 – etthundreogtjueen –dager.

- (55) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (56) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.
- (57) Dommer **Bruzeliuss:** Likeså.
- (58) Dommer **Gussgard:** Likeså.

(59) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Ankene forkastes.
2. Varetektsfradraget for A settes til 497 – firehundreogtittisyv – dager.
3. B tilkommer varetektsfradrag på 121 – etthundreogtjueen –dager.